

Adolescència.Trencar la incomunicació

XXVI Seminari interdisciplinari

Barcelona, 3 de desembre 2007

«L'adolescència en positiu»

Jaume Cela i Ollé

Mestre. Escriptor

El ponent va començar dient que des de la perspectiva etimològica no hi ha coincidència respecte al significat de la paraula adolescència, i fins i tot fa un temps aquesta etapa no tenia entitat pròpia, es passava de ser nen a adult, a través d'uns ritus de pas que avui s'han anat perdent i de dos moments claus: l'entrada al món del treball i el pas pel servei militar. Actualment no hi ha punts d'inflexió.

Va parlar del tema fent servir exemples i comparacions de l'art narratiu i del cinema. Així va començar esmentant un conte tradicional que reflecteix el somni d'alguns pares i mares d'adolescents: la bella dorment. Segons Cela, molts pares voldrien que els seus fills adolescents, que són cafeteres hormonals que ho qüestionen tot, s'adormessin una temporada llarga, fins que arribés un príncep o princesa que se'ls emportés.

Cela va afirmar que aquest és un col·lectiu molt diferent, encara que té algunes coses semblants i va donar les claus d'un possible perfil de l'adolescent. En el sentit negatiu, és insegur –motivats pels canvis hormonals–, arrogant, contradictori, pusil·lànim i hipercrític i no s'agrada. En el sentit positiu, l'adolescent és generós; quan ho fa de veritat és capaç de lliurar-se de ple; és molt amic dels seus amics; està interessat en explicar el seu món, per això pregunta, qüestiona, interroga –i això no sempre és còmode–, i és capaç de creure que el món pot canviar.

En resposta a la pregunta què necessita l'adolescent?, el ponent va dir que necessita ser reconegut com una persona amb nivells d'autonomia i de responsabilitat per tal de dissenyar el seu projecte de vida. A més, necessita saber que és algú interessant, i que per tant mestres i professors s'interessen per ell, encara que sembli no estar interessat en que s'interessin per ell. També necessita adults que estiguin al seu costat, fins i tot en silenci, perquè les persones quan es formen necessiten la mirada clarivident (que veu clar i veu fenòmens externs al camp visual). Necessita sentir-se mirat i no controlat, amb una mirada adulta neta davant les seves activitats i propostes. L'adolescent necessita, a més, la carícia i la

tendresa; adults que comparteixen la seva experiència del món, tenint clar que la relació no és simètrica; i necessita també adults que l'escoltin.

Els pares, les mares i els mestres han de vigilar com parlen perquè l'adolescent capta la metacomunicació, és a dir, tot allò implícit en una frase (per exemple quan li diem: I penses sortir al carrer vestit d'aquesta manera? En aquesta pregunta hi ha també judicis, qualificacions, etc.). S'ha de parlar de tots els temes, també de la mort, de la sexualitat, etc., però només quan l'adolescent ho vol i ho necessita.

Cela va assegurar que la família i l'escola tenen algunes responsabilitats principals. La primera és mostrar i acompanyar l'adolescent en el procés de descobriment del món: fer entendre el valor de les normes, de les convencions socials, dels ritus; i per altra banda, ajudar-los a que s'alliberin, donant-los-hi confiança perquè puguin transgredir i anar més allà.

La postura de l'adult ha de ser la d'assumir com a pròpies les necessitats que té l'altre i mai no abdicar de la responsabilitat davant la persona que està educant. «Els educadors som les persones que, de forma asimètrica (sense esperar la resposta de l'altre), assumim la responsabilitat de la persona que hem portat al món o a qui se'ns ha demanat mostrar-li el món», va afirmar Cela.

S'ha d'intentar que els alumnes tinguin els màxims models possibles d'autonomia per fer el seu projecte de vida, que no ha d'assemblar-se al nostre o que fins i tot pot portar-lo a estavellar-se. En aquest sentit, no pot haver-hi discurs d'autonomia si no es posa l'accent en la responsabilitat. L'adult ha de fer entendre a l'adolescent que té tot el dret a plantejar-se un projecte de futur, però ha de tenir en compte l'existència de l'altre.

A més ha d'aprendre el valor total de la vida: és a dir, l'existència de l'amor, del poder, de la mort, del patiment...: «no podem estalviar als nostres fills l'experiència del dolor», va assegurar el ponent. També ha d'aprendre que existeix l'ambigüitat humana, que fa que dins les persones convisquin diverses persones. A més, amb l'exemple de la vida quotidiana, l'adult ha de transmetre els valors que són importants, els valors que volem que ells facin seus.

Els fills no els podem triar, els hem de cuidar i intentar ajudar, acceptant-los tal com són, perquè puguin arribar a crear el seu propi projecte de vida. Ells tampoc han tingut la possibilitat de triar als seus mestres i professors; tenen els que els ha tocat.

Cela va acabar convidant als adults a tenir els peus a terra i la il·lusió als núvols, a conservar el bon humor i a estar al mig del creixement dels adolescents.

Resum de les ponències realitzat per l'equip de redacció de l'Àmbit Maria Corral